

Alkoholbruk och brottslighet i Finland under förbudslagstiden.

Av G. MODEEN.

Alkoholbruk — eller rättare sagt alkoholmissbruk — och brottslighet stå som bekant i nära samband med varandra. Det är ju ett allmänt känt faktum, att ett stort antal brott begås under rusets inflytande. Vidare leder alkoholmissbruket ofta till moraliskt och ekonomiskt förfall hos individen och bereder därigenom jordmånen för brottsligheten.

Vid bekämpandet av alkoholmissbruket i olika länder har även ett av de viktigaste motiven utgjorts av förhoppningen, att brottsligheten skall avtaga jämsides med en stigande folknykterhet. Särskilt ha förbudsivrarna haft mycket högt uppdrivna förväntningar i detta hänseende. Fängelserna skola stå tomma, då förbudslag införts, har ju varit ett av dem allmänt brukat slagord.

Spörsmålet om alkoholbruk och brottslighet har gjorts till föremål för ett flertal kriminalstatistiska undersökningar i olika länder. Vid dessa ha de mest olika metoder kommit till användning. Särskilt har erhållandet av ett användbart material berett svårigheter. Det tillförlitligaste materialet för sådana utredningar erhålles utan tvivel genom att vid domstolsbehandlingen av varje enskilt brott undersöka, huruvida det stått i samband med alkoholmissbruk. Även ha rundfrågor anställts i detta syfte i fängelserna. Dyliga uppgifter ha dock i allmänhet ansetts

vara mindre tillförlitliga samt dessutom ensidiga, då fångarna haft intresse av att i så stor utsträckning som möjligt skjuta skulden på alkoholen för att därigenom framstå såsom mindre brottsliga.

I Finland har man redan tidigt, i samband med nykterhetsarbetet, ägnat uppmärksamhet åt förhållandet mellan alkoholmissbruk och brottslighet. Bl. a. har fängelseföreståndaren *J. Kantele* utfört en undersökning i frågan, vilken stöder sig på en rundfråga bland fångarna. Denna och andra dylika undersökningar hänföra sig dock till redan rätt avlägsna tidsskeden, *Kanteles* utredning sålunda till år 1899. Den inverkan förändringarna i alkoholkonsumtionen under förbudslagstiden kunnat utöva på utvecklingen av brottsligheten har icke hittills gjorts till föremål för någon mer ingående undersökning. En möjlighet att klargöra dessa frågor, vilka ju äro av utomordentlig bärvidd, i det härigenom en viktig sida av förbudslagens effektivitet kan utredas, erbjuder emellertid en på initiativ av den s. k. alkoholkommittén nyligen utförd undersökning¹⁾. Denna berör förhållandena år 1923, alltså då förbudslagen varit redan över tre år i kraft. Det hade naturligtvis varit önskvärt, att undersökningen utsträckts till hela den tid förbudslagen varit gällande och icke till ett enstaka år. Några möjligheter att direkt klargöra utvecklingstendenserna för brottsligheten under förbudslagstiden giver denna undersökning härigenom icke. Dess syfte är ju även delvis ett annat, av allmännare art. Ur densamma erhålles dock upplysning om, vid vilka kategorier av brott alkoholbruket spelat en mer betydande roll. Genom att följa med utvecklingen för dessa kategoriers vidkommande under förbudslagstiden kan man sålunda i alla fall bilda sig en uppfattning om totalförbudets inverkan på brottsligheten, och om i vilken utsträckning

¹⁾ Finlands officiella statistik. XXIII. Rättsstatistik. 34. Alkoholbruk och brottslighet eller lösdriveri år 1923. Helsingfors 1925.

förbudslagen motsvarat de förväntningar, som i detta avseende ställts på densamma.

Nyssberörda rättsstatistiska undersökning hade till uppgift att klargöra inverkan av alkoholbruket på brottsligheten och lösdriveriet i landet. Den bildar ett led i den omfattande utredningen av förbudslagens verkningar, som påbegyntes redan år 1922 av alkoholkommittén. Materialet till denna undersökning, som utgör en motsvarighet till en i Sverige år 1917 av Socialstyrelsen verkställd utredning, insamlades genom en särskild rundfråga hos domstolsmyndigheterna. Det formulär, genom vilket straffuppgifter insamlas, kompletterades nämligen för år 1923 med följande frågor: »Kan den dömda anses vara begiven på rusdrycker?» »Var den dömda vid brottets begående i rusigt tillstånd eller eljest under alkoholens inflytande?» samt »Hade brottet begåtts för tillfredsställelse av alkoholbegäret?» Vidare infördes i det formulär, medelst vilket uppgift om för lösdriveri dömda personer insamlas, de tvänne förstnämnda frågorna. Undersökningen anordnades av Justitieministeriets straffregisterbyrå delvis i samarbete med Statistiska centralbyrån, och har redogörelsen för densamma utarbetats av numera avlidne chefen för straffregisterbyrån *Georg Leinberg*.

Det insamlade materialet berör alla brott, för vilka straffuppgifter böra avgivas av underrätterna. Dessa uppgifter avgivas rörande alla dem, 1) som dömts till ovillkorligt frihetsstraff eller till straff för brott, varå fängelse över 6 månader, tukthus eller dödsstraff kan följa, 2) som dömts till straff för förbrytelse, som vid återfall är belagd med förhöjt straff, 3) som ådömts straff genom villkorlig dom, 4) som förklarats ovärdiga att nyttjas i landets tjänst eller föra annans talan samt sådana 5) som för lösdriveri dömts till allmänt arbete eller till förvar i arbetsinrättning. Genom dessa inskränkningar kom undersökningen att omfatta 24.506 brott, medan totalantalet år 1923 vid underrätterna avdömda brott var

mer än tre gånger högre, över 80.000. Det är enbart lindrigare brott, främst vanliga fylleriförseelser, som icke beaktats, vilket beträffande de senare ju även hade varit onödigt i betraktande av undersökningens natur. — Antalet lösdrivare, som berördes av undersökningen, var 284.

De ovan citerade frågorna i enquêteformuläret lämna naturligtvis på grund av sin innebörd möjlighet till olika tolkning. Särskilt då det gällt för domarna att avgöra, huruvida den sakfällde varit begiven på starka drycker, alltså kronisk alkoholist, har osäkerhet mycket ofta uppstått. Materialet kan därför icke betecknas som fullständigt exakt, vilket knappast heller är att vänta vid dylika undersökningar. Huvudvikten bör även fästas vid det sammanlagda antalet brott, där alkoholmissbruk på något sätt spelat in. Gränserna mellan de olika nyanserna av dessa s. k. alkoholfall, alltså då den sakfällde varit i berusat tillstånd vid förövandet av brottet eller, om han icke varit det, uppgives vara kronisk alkoholist eller ha begått brottet för att kunna tilfredsställa alkoholbegäret, måste däremot betecknas som något osäkra.

Antalet av dessa alkoholfall är, enligt vad i redogörelsen uppgives, säkerligen något större än vad undersökningen vidhandengiver. Alla de fall, för vilka svar på nysseiterade enquêtepunkter icke avgivits, ha nämligen försiktigtvis tagits som icke-alkoholfall. De siffror, som meddelas i det följande, kunna därför betecknas som minimisiffror. I verkligheten äro förhållandena utan tvivel ogynnsammare.

Om man undantager förbudslagsbrott och fylleriförseelser, vilka ju egentligen ligga utom ramen för denna framställning, utgjorde alkoholfallen inemot $\frac{1}{3}$, 30.7 %, av övriga brott tillsammanlagda. Dessa grupper av brott täcka ungefär begreppet brottslighet även i icke-förbudsländer. För deras vidkommande kan man därför anställa en jämförelse exempelvis mellan förhållandena i

Finland och Sverige. I sistnämnda land var det relativa antalet alkoholfall mycket lägre än i Finland, år 1917 20.7 %.

Vår rättsstatistik uppdelar brotten i fyra större grupper: brott mot staten, mot individen, mot egendom, samt förbudslags- och fylleribrott. Förstnämnda grupp kunde även kallas brott mot samhället, allmän ordning och god sed. Den andra gruppen omfattar brott mot individens liv, kroppsliga integritet, frihet och ära.

Det är främst vid förövandet av brotten mot individen, som alkoholen spelat in. Av dessa brott voro något över hälften eller 50.8 % alkoholfall. För enskilda kategorier av brott inom denna grupp voro motsvarande procenttal ännu högre: för misshandel, även innefattande grupperna grovt slagsmål utan dödlig utgång samt vållande till annans död, 59.5 %, för dråp, även i grovt slagsmål, 66.5 % och för fridsbrott icke mindre än 73.4 %. För mord och viljadråp, vilka i högre grad representera en överlagd, förberedd handling, var det relativa antalet alkoholfall däremot lägre eller 36 %.

I Sverige utgjordes 46.6 % av brotten mot individen av alkoholfall. Skillnaden i detta hänseende beror antagligen främst på olikheten i folkkaraktären, särskilt i ölsinnet, hos de bägge folken. Det är dock säkert, att dessa siffror ställt sig gynnsammare för vårt lands vidkommande, om undersökningen anordnats i Finland samma år som i Sverige, d. v. s. 1917. Detta år voro nämligen nykterhetsförhållandena i Sverige synnerligen gynnsamma. Och under krigsåren var även Finland mer torrlagt än någonsin både förr och senare.

En bekräftelse på iakttagelsen, att särskilt frekvensen av brotten mot individen i hög grad influeras av växlingarna i alkoholmissbruket, giver en av magister *Verkko* i tidskriften »Lakimies« år 1924 publicerad undersök-

ning¹⁾. I denna har för en del av de grövre brotten inom ifrågavarande grupp för åren 1919—22 uträknats fördelningen på de olika veckodagar, då de förövats. Härvid har det visat sig, att frekvensen för de flesta av dem stegras avsevärt för lördagar och söndagar, då även alkoholkonsumtion sker i större utsträckning än andra veckodagar. Denna stegring är i synnerhet tvär för grupperna miss-handel samt slagsmål med dödlig påföljd, vilka, som ovan framhölls, även uppvisa en sällsynt stor andel alkoholfall. Betydligt över hälften av dessa brott förövas på lördagar och söndagar. Fördelningen av dessa brott på olika veckodagar överensstämmer vidare i anmärkningsvärd grad med motsvarande fördelning av i städerna begångna fylleriförseelser.

Brotten mot staten förete en avsevärt lägre procent-siffra alkoholfall än brotten mot individen, i genomsnitt 36.4 % mot 50.8 % för de sistnämnda. Inom denna grupp påträffar man emellertid en kategori med en anmärkningsvärt hög relationssiffra alkoholfall, nämligen »våld mot tjänsteman«, även innefattande hindrande av tjänsteman i tjänsteutövning. Av dessa brott, av vilka de flesta kunna rubriceras som våldsamt motstånd mot polis, utgjordes icke mindre än 80.8 % av alkoholfall. I Sverige var motsvarande procentsiffra t. o. m. ännu något högre. Kategorin »störande av allmän ordning« uppvisar likaså ett rätt stort antal alkoholfall, 47.1 % av samtliga.

Vid förövandet av brotten mot egendom spelar alkoholbruket en rätt obetydlig roll, i det endast omkring $\frac{1}{5}$ av dem kunnat rubriceras som alkoholfall. Enskilda kategorier av dessa brott uppvisa dock jämförelsevis höga relationssiffror. Man kan i allmänhet fastslå, att av ju grövre art tillgreppsbrottet är, desto större är även det relativa antalet alkoholfall inom ifrågavarande kategori. Vid

¹⁾ V. Verkko: Henkeen kohdistuvista rikoksista Suomessa. Lakimies 1924.

snatteri är antalet alkoholfall endast 10.4 %, vid första resan stöld, grov stöld och inbrott sliger relationstalet till det dubbla, 19.7 %, och vid upprepad stöld, grov stöld och inbrott redan till 30.2 %. Vid rån, som ju även inrymmer våld mot individen och som företräder den grövsta formen av brott mot egendom, utgjorde det relativa antalet alkoholfall icke mindre än 74.1 %. I städerna spelar alkoholen en särskilt stor roll vid förövandet av rån, i det över $\frac{9}{10}$ av de i städerna begångna rånen angivits vara alkoholfall.

Städerna och landsbygden uppvisa för övrigt mycket växlande relationssiffror i fråga om alkoholfallen. Beträffande brotten mot individen är antalet alkoholfall visserligen ungefär lika stort i städerna som på landsbygden. Av brotten mot staten utgöra däremot alkoholfallen en betydligt större andel på landsbygden än i städerna, 47.1 % mot 28.2 %. I motsats härtill stå brotten mot egendom, såsom redan i fråga om rånen framhölls, i städerna oftare i samband med alkoholmissbruk än på landsbygden. Relationssiffrorna för dessa brott voro nämligen 23.0 % för städerna och 16.0 % för landsbygden.

I den tidigare framställningen ha alkoholfallen tagits som en enhetlig kategori. Såsom emellertid redan ur frågeformulärets avfattning framgår, har vid utredningen införskaffats uppgift särskilt om den brottslige varit begiven på rusdrycker, alltså kronisk alkoholist, eller icke, samt för bägge fallen, huruvida brottet begåtts i rusigt tillstånd. Då undersökningen även omfattade förbudslagsbrott och en del fylleriförseelser, intogs speciellt för de förras vidkommande frågan, om den sakfällda ansågs ha begått brottet för tillfredsställelse av alkoholbegäret. I följande tabell har de s. k. »alkoholförbrytarnas» — en benämning, som använts i analogi till det tidigare brukade uttrycket »alkoholfall» — uppdelning på ovanberörda kategorier framställts:

Alkoholförbrytare i procent av samtliga förbrytare.

Alkoholförbrytare, som begått brott mot

	individen	staten	egendom	förbudslags- och fylleri- brott	Samtliga alkohol- förbrytare.	
					Städer	lands- bygd
Alkoholister						
berusade	22.0 %	12.2 %	5.6 %	13.0 %	13.6 %	11.4 %
icke berusade.....	5.3 -	4.8 -	9.4 -	16.2 -	10.2 -	17.8 -
Icke- alkoholister						
berusade	20.7 -	10.5 -	6.8 -	18.0 -	23.9 -	8.1 -
av alkoholbegär...	0.5 -	1.0 -	0.3 -	8.0 -	8.1 -	5.1 -
Summa alkoholför- brytare	48.5 %	28.5 %	22.1 %	55.2 %	55.8 %	42.4 %

Om man först ägnar uppmärksamhet åt gruppen brott mot individen, vilken näst efter förbudslagsbrotten företer det högsta antalet alkoholförbrytare, finner man, att den avgjort största delen av dessa begått brottet direkt under rusets inflytande. Detta gäller både alkoholister och icke-alkoholister, vilka äro skäligen jämnt företrädda bland dessa. En mindre del utgöres av alkoholister, vilka vid begåendet av brottet icke varit i berusat tillstånd. Brotten mot staten uppvisa ungefär liknande proportioner inom de tre olika kategorierna av alkoholförbrytare, och bildas även härvidlag majoriteten av sådana, som begått dessa brott i berusat tillstånd. Brotten mot egendom förete däremot en något avvikande bild. Den viktigaste delen av dem, som begått dessa brott, voro nämligen alkoholister, som icke varit berusade vid förövandets av brottet. Här är alltså främst fråga om personer, vilka hemfallit åt kroniskt alkoholmissbruk och blivit vaneförbrytare. Bland brotten mot egendom finner man även, likasom i fråga om de tidigare nämnda kategorierna, ett ringa fåtal av fall, som begåtts i syfte att tillfredsställa alkoholbegäret.

Alkoholfallen äro naturligtvis främst av betydelse inom

kategorin förbudslagsbrott. Av de personer, som begått sådana, uppgåvos 55.2 % vara alkoholförbrytare. Att denna relationssiffra icke är dess större, är rätt anmärkningsvärt. Däremot är det naturligt, att av alkoholförbrytarna inom denna kategori de flesta utgöras av sådana, som begått brottet i rusigt tillstånd. Här spelar närmast den omständigheten in, att de personer, som sakfällts för förbudslagsbrott, till en rätt avsevärd del bildas av sådana, som omhändertagits av polisen på grund av fylleriförseelser och därvid konstaterats ha begått även förbudslagsbrott.

De fall av förbudslagsbrott, då förövaren varken ansetts vara alkoholist eller ha begått brottet i berusat tillstånd, kunna närmast sägas representera det yrkesmässiga brytandet mot förbudslagen, då detta mer eller mindre tagit formen av ett näringsfång. Det är att observera, att särskilt smugglingen av sprit erhållit den mest yrkesmässiga prägeln i detta avseende. Av smugglingsbrottens förövare ha nämligen endast omkring $\frac{1}{8}$ rubricerats som alkoholförbrytare.

Ur tabellen framgår ytterligare alkoholfallens olikartade sammansättning i städerna och på landsbygden. Deras andel av samtliga brott är, såsom här synes, märkbart större i städerna, 55.8 %, mot 42.4 % på landsbygden. Denna övervikt för städernas vidkommande beror dock av den höga siffran sådana personer, som vid brottets förövande varit tillfälligt påverkade av avkohol. Frestelsen i detta avseende är ju större i städerna. Den på kroniska alkoholisters del fallande brottsligheten är däremot av större betydelse på landsbygden än i städerna.

Huru stor alkoholismens betydelse med avseende å förbrytares i berusat tillstånd begångna brott är, framgår tydligt ur följande tabell, vari förbrytarna äro fördelade efter olika kategorier av brott med undantag av förbudslags och fylleribrotten. För jämförelsens skull medtagas motsvarande tal från Sverige för år 1917.

Av förbrytare, som begått brott mot

	individen		staten		egendom		Av samtliga förbrytare.	
	Finland	Sverige	Finland	Sverige	Finland	Sverige	Finland	Sverige
Alkoholister	27.3%	20.8%	17.0%	24.5%	15.1%	12.3%	18.1%	13.3%
Berusade ...	42.7 -	40.4 -	22.9 -	39.3 -	12.4 -	10.7 -	19.6 -	13.3 -
därav bland								
alkoholister	80.5 -	80.4 -	71.7 -	78.7 -	38.4 -	44.4 -	55.2 -	50.2 -
icke-alkoho-								
lister.....	28.5 -	29.9 -	12.6 -	26.5 -	3.7 -	5.9 -	10.7 -	7.8 -

Även här framträder på ett märkligt sätt det inflytande tillfälligt alkoholmissbruk utövar speciellt med avseende å av alkoholister förövade brott mot individen. Anmärkningsvärd är likaså överensstämmelsen mellan siffrorna för de bägge länderna.

Alkoholmissbrukets inverkan på brottsligheten belyses även av det genomsnittantal brott, som förövats av olika kategorier av förbrytare. Om förbudslagsbrotten och fylleriförseelserna icke tagas med i räkningen, steg antalet brott, som förövats under år 1923, till i medeltal 118 per 100 förbrytare. För alkoholförbrytarna steg nyssnämnda relationstal väsentligt högre, till 139 brott per 100 förbrytare. I Sverige var ifrågavarande siffra betydligt gynnsammare för alkoholförbrytarnas vidkommande, 120 per 100 alkoholförbrytare, medan den för övriga förbrytare skäligen väl överensstämde med den för vårt land gällande.

En ännu bättre möjlighet till jämförelse mellan Finland och Sverige i fråga om brottsligheten och den inverkan alkoholmissbruket utövar på densamma, erbjuder följande tabell. I den har för de tre huvudkategorierna av brott uträknats, huru många förbrytare det under respektive år kommit på 100.000 personer över 15 år samt huru stor del av dessa, som voro alkoholförbrytare.

Antalet förbrytare per 100.000 invånare över 15 år.

	Antalet förbrytare, som begått brott mot							
	individen		staten		egendom		Summa	
	Samtliga	Därav alkohol-förbrytare	Samtliga	Därav alkohol-förbrytare	Samtliga	Därav alkohol-förbrytare	Samtliga	Därav alkohol-förbrytare
Finland (1923).....	46.0	22.4	58.2	16.6	114.2	21.2	218.4	60.2
Sverige (1917).....	6.3	2.8	8.9	4.1	154.3	28.6	169.5	35.5

Denna jämförelse utfaller i huvudsak oförmånligt för Finlands vidkommande. Relationstalet för brotten mot staten är sålunda mer än sex gånger högre i Finland än i Sverige. Beträffande brotten mot individen är proportionen ännu ogynnsammare, i det dessa i vårt land äro relativt taget inemot åtta gånger talrikare än i vårt västra grannland. Denna skillnad är dess mer anmärkningsvärd, som den till en god del är förorsakad just av det stora antalet alkoholfall inom denna grupp i Finland. Skulle dessa fall alltså genom en minskning av alkoholmissbruket kunna nedbringas åtminstone i någon mån, bleve ställningen för Finlands vidkommande redan betydligt gynnsammare. Brott mot egendom förekomma i större utsträckning i Sverige än i Finland. Detta beror delvis på den större betydelse bosättningen i städerna har i Sverige jämfört med i Finland, där stadsbefolkningens andel av folkmängden är mycket lägre. Brott mot egendom förövas nämligen i större utsträckning i städerna än på landsbygden. I proportion till folkmängden förövades sålunda år 1917 i städerna i Sverige inemot fem gånger så många brott mot egendom som på landsbygden.

År 1923 sakfölldes för de brott, som den här refererade undersökningen berörde, med undantag av förbudslagsbrott och fylleriförseelser, i Finland omkring 220 förbrytare på 100.000 personer över 15 år, medan mot-

svarande siffra för Sverige år 1917 var ca. 170. — Magister *Verkko* har i sin tidigare citerade undersökning anställt en liknande jämförelse beträffande de grövre brotten mot individen mellan de övriga skandinaviska länderna och Finland, och utfaller även denna ogynnsamt för Finlands vidkommande. Att detta dock icke beror enbart på det oförmånliga läget i detta land i fråga om alkoholkonsumtionen är säkert. Här spela in även plägseder, sådana som det i Finland allmänna bruket att bära ett mordvapen som slidkniven, folklynnnet med dess benägenhet för slagsmål o. dyl.

I samband med de tidigare berörda kategorierna av brottslighet förtjäna särskilt lösdrivarna uppmärksamhet från alkoholstatistisk og kriminalistisk synpunkt. Dessa representera ett samhälleligt bottenlager, ur vilket förbrytare i stor utsträckning rekryteras. Antalet lösdrivare, som berördes av undersökningen, var 284. Av dem voro endast 27 män och 257 kvinnor. Enär antalet män är så obetydligt, kan man icke tillmäta uppgifterna om dem något allmängiltigt värde. Rörande kvinnorna må däremot nämnas, att icke mindre än 63.4 % av dem uppgavos vara alkoholister. Motsvaranda siffra för Sverige år 1917 var betydligt lägre, 37.2 %. Av nyssnämnda siffror för Finlands vidkommande skulle man kunna draga den slutsatsen, att de till lösdrivarna hörande personerna främst genom alkoholmissbruk råkat på förfall. Problemställningen är dock icke så enkel. Enligt en i Norge företagen undersökning ledo av samtliga i en kommunal tvångsarbetsanstalt intagna lösdrivare inemot $\frac{3}{4}$ av medfödda defekter, som i alla fall ansågos ha omöjliggjort deras existens som nyttiga medborgare. Endast $\frac{1}{4}$ antogs ha under alkoholfria förhållanden kunnat hålla sig uppe som samhällsnyttiga personer.

Undersökningen omfattar även vid krigsdomstolarna avdömda brott och innehåller den dessutom beträffande de här tidigare berörda förbrytarna och kategorierna av

brott allehanda upplysningar om åldersfördelning, yrke o. a. De kunna dock, såsom saknande större intresse, här förbigås.

* * *

Det är en allt annat än gynnsam bild de nyss relaterade siffrorna giva av alkoholmissbrukets förhållande til brottsligheten i Finland. Redan dessa siffror i och för sig vittna oförmånligt om totalförbudets effektivitet, då man betänker, att siffrorna avse ett tidsskede, då förbudslagen varit i kraft redan omkring fyra år. Att en del av förbrytarna rekryteras bland kroniska alkoholister är en omständighet, vilken förbudslagen visserligen icke så snabbt kunnat avhjälpa. Betänkligare är då, att allt ännu ett så stort antal brott förövas av personer, vilka varit tillfälligt påverkade av alkohol. Jag avser närmast de grövre brotten mot individen, bland vilka alkoholfallens antal är så skrämmande stort.

Om man för de kategorier av brott, vilka enligt förestående utredning uppvisat ett betydligare antal alkoholfall, följer med utvecklingen under förbudslagstiden, kan man härigenom erhålla en ungefärlig uppfattning om totalförbudets effektivitet i detta hänseende. Jag vill först som en orientering meddela siffror rörande brottsligheten i dess helhet under perioden 1920—1923. Uppgifter för år 1924 äro ännu icke tillgängliga och år 1919 var förbudslagen i kraft endast 7 månader, varför detta år icke är lämpligt att medtaga i jämförelserna.

Enligt den officiella rättsstatistiken uppgick totalantalet brott, som avdömts vid rikets underrätter till:

År 1920.....	48.203
- 1921.....	58.028
- 1922.....	63.065
- 1923.....	80.948

Detta innebär alltså en ofantlig stegring av brottsligheten, med icke mindre än 32.745 brott på fyra år. Ök-

ningen faller dock främst på två kategorier: förbudslagsbrotten och fylleriförseelserna. De förra bilda en kategori, som tillskapats först med genomförandet av förbudslagen, de senare åter ha genom denna lag erhållit en något annan karaktär än tidigare. Förbudslagsbrotten ha ökats från 10.561 år 1920 till 17.338 år 1923. Beträffande fylleriförseelserna är ökningen ännu mer anmärkningsvärd: från 21.184 år 1920 till 50.116 år 1923.

Dessa tvenne kategorier ligga emellertid egentligen utom gränserna av denna utredning. Brottsligheten i en snävare betydelse, alltså med avdrag av förbudslagsbrott och fylleriförseelser, har däremot under förbudslagstiden gestaltat sig på följande sätt:

År 1920.....	16.548	brott
- 1921.....	16.279	—
- 1922.....	14.356	—
- 1923.....	13.494	—

Under fyra år har antalet av dessa brott alltså nedgått icke så obetydligt, i synnerhet sedan år 1921. För de tre huvudgrupper av brott, vilkas antal sammanlagt anges av nyssnämnda siffror, nämligen brotten mot staten, mot individen och mot egendom, har utvecklingen dock gestaltat sig på ett olikformigt sätt. Minskningen i antalet brott hänför sig huvudsakligen till brotten mot egendom, vilka ju ha minst att göra med växlingarna i alkoholmissbruket. Dessa ha nedgått från 5.939 år 1920 till 3.548 år 1923. Beträffande brotten mot staten är utvecklingstendensen densamma, men är nedgången betydligt mindre, från 7.990 år 1920 till 7.602 år 1923. Rörande dessa brott bör för övrigt märkas, att bland dem ingå brott mot allehanda förordningar, år 1920 exempelvis brott mot livsmedelslagen. Redan ensamt den omständigheten, att denna lag icke mera var i kraft år 1923, är tillfyllest för att förklara nedgången inom denna grupp.

Man har därför ingen orsak att tillägga minskningen för denna grupp någon större betydelse. Allra minst kan man ställa den i förbindelse med totalförbudet och dess verkningar.

Brotten mot individen, vilkas frekvens enligt den föregående framställningen tydligast avspegla förändringarna i alkoholkonsumtionen, ha däremot ökats. Denna ökning har skett regelmässigt allt sedan år 1920. Detta år var antalet brott mot individen 2.012, år 1921 2.098, år 1922 2.103 och år 1923 2.140.

Utvecklingen för dessa tre kategorier står i en märklig proportion till den andel av alkoholfall, som de enligt den år 1923 anordnade undersökningen förete, Brotten mot egendom, som minskats i antal, hade ju den procentuellt taget lägsta andelen alkoholfall. Beträffande brotten mot staten, vid vilka alkoholmissbruket redan spelar en något större roll, är utvecklingen icke lika gynnsam. Och slutligen: brotten mot individen förete en tydlig stegring. Denna är särskilt anmärkningsvärd i jämförelse med den genomsnittliga frekvensen av dessa brott under krigsåren, då den var glädjande låg. Då man härtill ytterligare fogar den omständigheten, att förbudslagsbrotten och fylleriförseelserna ökats i hög grad, måste man erkänna, att den av alkoholmissbruket beroende brottsligheten utvecklats sig ogynnsamt under förbudslagstiden.

För en del kategorier av brott, vilka enligt de tidigare meddelade detaljerade procentsiffrorna uppvisade det relativt taget största antalet alkoholfall, må här meddelas siffror belysande utvecklingen på senare år. Härvid har jämförelsen utsträckts bakåt ända till det sista året före kriget, år 1913. Den brottslighet, som står i samband med upprorstiden, och som skulle förrycka proportionerna på ett oberäkneligt sätt, har icke beaktats i dessa siffror.

År	Antalet dråp, även i grovt slagsmål	Antalet fall av misshandel, grovt slagsmål utan dödlig utgång och vållande till annans död	Antalet fridsbrott	Antalet fall av våld mot tjänsteman och hindrande av tjänsteman i tjänsteutövning	Antalet rån
1913.....	88	1427	481	788	53
1914.....	111	1402	536	596	61
1915.....	30	995	279	194	33
1916.....	45	806	181	69	33
1917.....	55	884	256	151	40
1918.....	20	319	86	67	33
1919.....	50	551	139	177	42
1920.....	81	807	268	417	50
1921.....	118	899	181	548	65
1922.....	123	981	240	529	35
1923.....	173	1004	243	582	56

Gemensamt för alla dessa grupper av brott är, att deras frekvens nedgått märkbart under krigsåren. Som redan i ett annat sammanhang framhölls, voro nykterhetsförhållandena i Finland mycket tillfredsställande under denna tid. Detta har satt sin tydliga prägel på utvecklingen för dessa slag av brott. Nästan lika enhetlig är den stigande tendensen från och med år 1920. Om vi först ägna uppmärksamhet åt dråpen, som representera en av de grövsta formerna av brott mot individen, kunna vi iakttaga, huru antalet sådana redan år 1921 höjde sig över den höga siffran för år 1914. År 1922 företer en mindre ökning, följande år däremot en rentav skrämmande stegring. En förklaring härtill har givits i den officiella rättsstatistiken för år 1923, där det framhålles, »att våldsbrottens ökning sannolikt är att söka i alkoholbrukets tilltagande under år 1923». Denna stegring avspeglar otvivelaktigt även en märklig brutalisering i dryckessederna. Till denna har bidragit icke endast den förråde tidsandan utan även den omständigheten, att rusen nuförtiden äro våldsammare än förut på grund av

den dåliga kvaliteten och den höga alkoholhalten hos de förlärda dryckerna. Härom bära en mängd uttalanden vittne, som gjorts i frågan av domare och läkare.

Även för kategorin »misshandel«, med vilken sammanförts grupperna »grovt slagsmål utan dödlig utgång« och »vållande till annans död«, har utvecklingen gestaltat sig direkt gynnsamt under förbudslagstiden. Siffrorna för dessa grupper äro dock något lägre än för de par åren närmast före kriget, då ju även såväl brottsligheten som nykterhetsförhållandena likaså voro synnerligen oförmånliga. Gruppen »fridsbrott« företer icke en lika utpräglat ogynnsam tendens, men har frekvensen av dem dock varit kännbart högre än under krigsåren.

Brotten mot staten representeras av kategorin »våld mot tjänsteman och hindrande av tjänsteman i tjänsteutövning«, vars frekvens ju röner ett mycket tydligt inflytande av växlingarna i alkoholkonsumtionen. Även inom denna kategori av brott, som under krigsåren föredde en så glädjande nedgång, kan sedan det första förbudsåret en tydlig ökning iakttagas.

Såsom redan här ovan framhölls, uppvisa brotten mot egendom en avsevärd nedgång, och gäller denna flertalet av dessa brott. Ett undantag bildar även här den kategori, som uppvisade det relativt taget största antalet alkoholfall, nämligen rånen. Frekvensen för dessa har visserligen icke varit i jämnt stigande, men är medelsiffran för förbudsåren dock mycket hög, ungefär lika hög som åren närmast före kriget. Ytterligare kan nämnas, att nedgången för de grövre stöldsbroten är löga betydande. Denna har framför allt träffat kategorin »första resans stöld«, för vilken det relativa antalet alkoholfall enligt tidigare meddelade uppgifter var mycket lågt. —

I flere länder har man observerat, att en ökning i våldsbrotten brukar sammanfalla med en nedgång i till-

greppsbrotten. Det är tydligt, att sistnämnda minskning i Finland till en viktig del beror på förbättrade utkomstmöjligheter hos de befolkningslager, bland vilka förövarna av dessa brott rekryteras. Arbetsmarknaden och förtjänstmöjligheterna i Finland ha på de senare åren varit rätt tillfredsställande. Att detta är förbudslagens förtjänst, är dock föga troligt, möjligtvis i negativ mening. Det ligger nämligen mycket nära tillhands att ställa minskningen i brotten mot egendom i samband med den märkliga stegringen i förbudslagsbrottens antal under samma tid. Utkomstmöjligheterna ha förbättrats, det är riktigt. Men för de element, som tidigare förövat tillgreppsbrott och nu upphört därmed, har nog sprillängningen utgjort den antagligaste compensationen. Förtjänstmöjligheterna ha varit utmärkta, risken betydligt mindre. Det är därför ej ens säkert, att den enda gynnsamma sida utvecklingen av brottsligheten under förbudslagstiden erbjuder, verkligen innebär en direkt förbättring, åtminstone från förbudsvivarnas synpunkt sett. Troligare är, att endast en förskjutning mellan tvenne grupper av brott, tillgreppsbrott och förbudslagsbrott, ägt rum.

Slutligen kan nämnas, att antalet lösdrivare, som dömts till allmänt arbete, icke nämnvärt förändrats under åren 1920—23. Det har varit avsevärt högre än under krigsåren, men något lägre än under åren före kriget. Anmärkningsvärt är, att antalet manliga lösdrivare minskats kontinuerligt ända sedan år 1913, medan antalet kvinnliga lösdrivare likaså först minskats, för att efter krigets slut åter stiga högre än någonsin tidigare.

*

*

*

Det torde vara klart, att om totalförbudet i Finland genomförts åtminstone något så när effektivt, hade dess inverkan främst bort skönjas beträffande sådana brott,

vid vilkas frekvens alkoholmissbruket spelar den största rollen. Just dessa förete emellertid den ogynnsammaste utvecklingen under förbudslagstiden. Det är därför obestridligt, att de förhoppningar, som knulits vid totalförbudets förmåga att nedbringa brottsligheten, åtminstone hittills icke infriats. I flera betydelsefulla hänseenden har läget tvärtom förvärrats.
